

Əfəndiyeva Nərmən İlham qızı,
doktorant,
Bakı Biznes Universiteti,
E-mail: narminafandi2020@gmail.com
© Əfəndiyeva N.İ., 2021

UOT - 339.18; 330.322.01

TİKİNTİ TƏŞKİLATLARINDA İNVESTİSİYA LAYİHƏSİNİN İNKİŞAFI VƏ TƏSDİQİ MƏRHƏLƏLƏRİ

X Ü L A S Ə

Tədqiqatın məqsədi - investisiya qoyuluşlarının əlverişli sistemləşdirmə yollarını müəyyənləşdirmək, investisiya prosesinin konseptual aspektlərinin və ona aid göstəricilərin inkişafının araşdırılması, onların fərqləndirmə analizini göstərməklə sabit prinsipləri, xarakterik xüsusiyyətləri üzə çıxarmaq, əsaslı tikintidə investisiya qoyuluşlarının dövlət tənzimlənməsi mexanizmi, onun nəzəri əsaslarını sistemli şəkildə müəyyənləşdirmək və qiymətləndirməkdir.

Tədqiqatın metodologiyası – tədqiqatın metodoloji əsasını müasir tədqiqatçıların investisiya prosesinin sistemləşdirilməsinin tendensiyası ilə bağlı elmi müddəaları, Azərbaycan Respublikası Prezidenti və Nazirlər Kabinetinin investisiya şəraitinin yaradılması ilə əlaqədar qərarları, sərəncamları, proqramları təşkil edir.

Tədqiqatın tətbiqi əhəmiyyəti - tədqiqatda ölkənin tikinti investisiyalarına aid mövcud qanunvericiliyinin təkmilləşdirilməsi üçün bir sıra təkliflər irəli sürülmüşdür ki, həmin təkliflər qanunvericiliyin təkmilləşdirilməsi və yenidən baxılmasında, eyni zamanda əsaslı tikintidə investisiya layihəsinin hazırlanması məsələlərində tətbiq edilə bilər.

Tədqiqatın nəticəsi - əsaslı tikintidə investisiya fəaliyyətinin dövlət tənzimlənməsi mexanizmi təsirinin aşkarlanmasından ibarətdir.

Tədqiqatın orijinallığı və elmi yeniliyi - əsaslı tikintidə investisiya prosesinin dövlət sistemləşdirilməsi mexanizmi müəyyənləşdirilmiş, investisiya qanunvericiliyi, investisiya prosesinin hüquqi əsaslarının inkişafı ilə bağlı təkliflər irəli sürülmüşdür.

Açar sözlər: investisiya, tikinti, təşkilat, layihə, inkişaf, qanunvericilik, xidmət, istehsal.

G İ R İ Ş

Layihə müəyyən bir son nöqtəsi olan bir plan kimi təyin edilə və müstəqil olaraq icra edilə bilər. Bir-biri ilə birbaşa əlaqəli olan plan çərçivəsində müəyyən bir müddətdə müəyyən qarşılıqlı əlaqəsi olan, digərlərindən müstəqil şəkildə həyata keçirilə bilən fəaliyyətlər məcmusuna layihə deyilir. Layihə - bənzərsiz bir məhsul, xidmət və ya nəticə əldə etmək üçün həyata keçirilən bir sıra müvəqqəti fəaliyyətlərin təşəbbüsüdür. Bu tərifə əsasən layihə müvəqqəti olduğu üçün onun müəyyən bir başlanğıc və bitmə vaxtı var. Layihələrin ən vacib xüsusiyyətlərindən biri də orijinal məhsul, xidmət və ya nəticə çıxarmaqdır. Bu xüsusiyyətinə

AUDİT 2021, 1 (31), səh.27-35.
AUDIT 2021, 1 (31), pp. 27-35.

görə, layihənin tamamlanmasının müvəqqəti bir dövrü olsa da, layihənin nəticələri uzun illər davamlı ola bilər və cəmiyyətə təsiri uzun müddət davam edə bilər. Bu təriflərə uyğun olaraq layihələrin əsas keyfiyyətləri aşağıdakı kimi ümumiləşdirilə bilər [9, s.7-8]:

- hər bir layihənin nəticəsi bənzərsiz bir məhsul, xidmət və ya nəticədir;
- layihələr müvəqqəti olaraq həyata keçirildiyi üçün hər layihənin başlanğıcı və sonu var;
- layihələrin müəyyən edilmiş büdcəsi və hədəfləri var;
- layihələri təşkil edən fəaliyyətlər tamamilə eyni deyil.

İnvestisiya layihəsi - ən geniş tərifdə bunlar iqtisadi ömrü bir ildən çox olan və gələcək faydaların gözlənilməli aktivlərin alınması üçün sərf edilən xərclərdir. Bir plan çərçivəsində müəyyən bir müddət ərzində müəyyən mənbələrlə həyata keçirilə bilən mal və xidmətlər istehsalına yönəldilmiş bir-biri ilə əlaqəli fəaliyyətlər toplusu investisiya layihəsidir. İnvestisiya layihəsinə ümumiyyətlə "kapital qoyuluşu" deyilir. Kapital qoyuluşları müəssisələr üçün əhəmiyyətli bir maliyyə işi olmuşdur. Məlumdur ki, müəssisələrin maliyyə idarəetməsi baxımından ən yüksək hədəf olan təşkilatın dəyərini artırmaq məqsədi ilə investisiyalarla birbaşa əlaqə mövcuddur. İnvestisiya nəzərdən keçirildikdən sonra müvafiq investisiya layihələri hazırlanır və nəhayət bu layihələrdən ən uyğun biri seçilir. Bu seçim edilərkən - birinci mərhələdə məqsəd, problem müəyyənləşdirilir, ikinci mərhələdə məqsəd və problemlər araşdırılır, prioritetlər müəyyənləşdirilir. Üçüncü mərhələdə həll alternativləri və variantları müəyyənləşdirilir, dördüncü mərhələdə hazırlanmış alternativlər və variantları araşdırılır. Sonunda seçim meyarlarına uyğun seçim edilir [8, s.33-34].

Tikinti təşkilatlarında investisiya layihələrinin hazırlanması, təsdiqi mərhələləri.

Tikinti təşkilatlarında investisiya layihələrinin planlaşdırılması və keyfiyyətlərinə görə, işlərdə bəzi məhdudiyyətlər var. Müəssisələr üçün bu vacib xüsusiyyətləri aşağıdakı kimi izah etmək mümkündür [5]:

- a) Kapital qoyuluşları uzunmüddətli investisiyalardır və bu investisiyaların iqtisadi ömrü illərlə uzanır;
- b) Uzunmüddətli kapital qoyuluşları, tikinti təşkilatlarının qərar qəbul etmə rahatlığını məhdudlaşdıran bir vəziyyətdir;
- c) Kapital qoyuluşları ümumiyyətlə çox böyük xərclər tələb edən investisiyalardır. Bu vəziyyət tikinti təşkilatlarının resurslarını investisiyalara ayırmaqla yanaşı, müəssisələrin digər fəaliyyətlərinin maliyyələşdirilməsini də çətinləşdirir;
- d) Kapital qoyuluşları tikinti təşkilatlarının imkanları texnoloji gücləri ilə sıx əlaqəlidir və müəssisələrin bu keyfiyyətlərini artıran xüsusiyyətlər təqdim edir. Müəssisənin potensial artımından və tələb olunan texnoloji üstünlükdən faydalanması üçün bu üstünlükləri təmin edən kapital qoyuluşları və bazarda tələb eyni vaxtda olmalıdır. Əks təqdirdə müəssisədə boş iş qabiliyyəti yarana bilər və ya vəziyyət tələbi ödəyə bilməz;
- e) Tikinti təşkilatlarının maliyyə qaynaqlarına, imkanlarına və texnoloji güclərinə təsir edərək kapital qoyuluşları, müəssisələrin digər mənbələrini də təsir edir.

Tikinti təşkilatlarında layihənin ömrünün investisiya öncəsi mərhələsi bütün investisiya layihəsinin uğurlu icrası üçün vacibdir. Layihənin investisiya dövrünün investisiyadan əvvəlki mərhələsinin üç təhlil səviyyəsini ayırmaq adətdir:

AUDİT 2021, 1 (31), səh.27-35.
AUDIT 2021, 1 (31), pp. 27-35.

- 1) layihənin investisiya imkanlarının təhlili;
- 2) layihədən əvvəl tədqiqat;
- 3) investisiya layihəsinin məqsədəuyğunluğunun qiymətləndirilməsi.

Layihənin həyata keçirilməsi prosesinin mərhələlərə bölünməsinə dair universal yanaşma yoxdur. Praktika bu bölgü çox müxtəlif ola bilər, məsələn, Dünya Bankının tərifinə görə, layihənin həyat dövrü aşağıdakı mərhələlərə bölünür: tərif (identifikasiya), inkişaf (hazırlıq), təcrübə, maliyyə dəstəyi, layihənin həyata keçirilməsi, layihənin istismarı və yekun qiymətləndirmədir.

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq, “Tikinti və infrastruktur obyektləri ilə əlaqədar investisiya layihələrinin xüsusi maliyyələşmə əsasında həyata keçirilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun 4-cü maddəsinə uyğun olaraq qərara alınan qanunlar aşağıdakılardır:

1. “Tikinti və infrastruktur obyektləri ilə əlaqədar investisiya layihələrinin investorlar tərəfindən “Tik-idarə et-təhvil ver” modeli çərçivəsində həyata keçirilməsinin şərtləri, tikinti və infrastruktur obyektlərinin növlərinə uyğun olaraq investorlar qarşısında qoyulan tələblər, bağlanmış müqavilələrin xüsusiyyətləri və şərtləri, investisiya qoyuluşu nəticəsində əldə olunaacaq mal və xidmətlərin dəyərinin müəyyənləşdirilməsi Qaydası” təsdiq edilmişdir.

2. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti:

2.1. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin aktlarının bu Fərmana uyğunlaşdırılmasına dair təkliflərini üç ay müddətində hazırlayıb Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim edilməli;

2.2. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin normativ hüquqi aktlarının bu Fərmana uyğunlaşdırılmasını üç ay müddətində təmin edib Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə məlumat verilməli;

2.3. Mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının normativ hüquqi aktlarının bu Fərmana uyğunlaşdırılmasını nəzarətdə saxlasın və bunun icrası barədə beş ay müddətində Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə məlumat verilməli;

2.4. Bu Fərmandan irəli gələn digər məsələləri həll etməli.

3. Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyi mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının normativ hüquqi aktlarının və normativ xarakterli aktların bu Fərmana uyğunlaşdırılmasını təmin edib Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinə məlumat verilməlidir [1].

Layihənin həyat dövrü, layihənin başlanğıcı və təsdiqi müəyyənləşdirilmişdir. Təşkilat bir fürsətlə qarşılaşdıqda və qiymətləndirməni düşündükdə, ümumiyyətlə layihəni qəbul edib etməyəcəyinə qərar vermək üçün bir texniki-iqtisadi əsaslandırma aparır.

Belə bir nümunə vəziyyətdə texniki-iqtisadi əsaslandırmanın layihənin birinci mərhələsi və ya layihənin həyat dövrü tərfi ilə ayrı bir layihə olduğuna qərar verilir. Layihənin həyat dövrü təsvirləri formalar, cədvəllər və yoxlama siyahılarından ibarət olan ətraflı təsvirlər ola bilər və ya ümumi xarakter daşıyır.

Növbəti mərhələ, əsasən sona çatmış fazanın nəticələri təsdiqləndikdən sonra keçsə də, növbəti mərhələ, risk məqbul olduqda təsdiqini gözləmədən başlaya bilər. Layihənin ömrü ilə birlikdə görülməli iş və hər mərhələyə daxil ediləcək insanlar müəyyənləşdirilir. Layihə idarəetmə metodologiyası adlanan detallı və ya daha ümumi layihə həyat dövrü təriflərinin seçil-

AUDİT 2021, 1 (31), səh.27-35.
AUDIT 2021, 1 (31), pp. 27-35.

məsində ən həlledici qərar faktoru, həyata keçirilən layihənin mürəkkəbliyidir. Layihələrin əksəriyyəti öz həyatlarında:

- Maliyyət və işçi heyəti səviyyələri başlanğıcda aşağı, orta mərhələlərdə ən yüksəkdir və sona yaxınlaşdıqda sürətli bir eniş göstərir.

- Layihənin başlanğıcında, layihənin uğurla başa çatma ehtimalı ən aşağı olduğu üçün qeyri-müəyyənlik ən yüksək səviyyədədir. Ancaq layihə irəlilədikcə müvəffəq olma ehtimalı artır.

- Maraqlı tərəflərin layihə məhsulunun son xüsusiyyətlərinə və layihənin dəyərinə təsir etmə qabiliyyəti layihənin başlanğıcında ən üst səviyyədə olsa da, bu səviyyə layihənin davam etməsi ilə azalır. Bunun əsas səbəbi layihənin sonrakı mərhələlərində dəyişikliklərin və səhvlərin düzəldilməsinin maya dəyərinin əvvəllər olduğundan xeyli yüksək olmasıdır.

Tikinti təşkilatlarında təşkilati və iqtisadi mexanizm özünəməxsusluğu olan aşağıdakı elementlərdən ibarətdir:

1. Borc vəsaitlərinin istifadəsi. Ölkədə ipoteka krediti inkişaf etdirilsə və torpaq alqı-satqı obyektı olarsa, torpaq sahəsi girov rolunu oynaya bilər. Mövcud əsas vəsaitlərin girovuna, aşağı likvidlik və balans dəyəri ilə bazar dəyəri arasındakı əhəmiyyətli fərq mane olur. Kredit yolu ilə alınan avadanlıqların istifadəsi də çətinliklərlə əlaqələndirilir (likvidlik problemi, çatdırılma və quraşdırma xərclərinin ödənilməsi).

2. Qiymətləndirmə və hesablaşma şərtləri. Ümumiyyətlə, hər hansı bir malın, işin və xidmətin bazar qiymətləri ilə ödənilməsi güman edilir. Bununla birlikdə, müəyyən layihə növləri üçün vəziyyət fərqli ola bilər - iştirakçıların müəyyən hərəkətləri (güzaştli qiymətlər, transfer qiymətləri) təşviq etməsi üçün xüsusi tədbirlər tələb olunur [3].

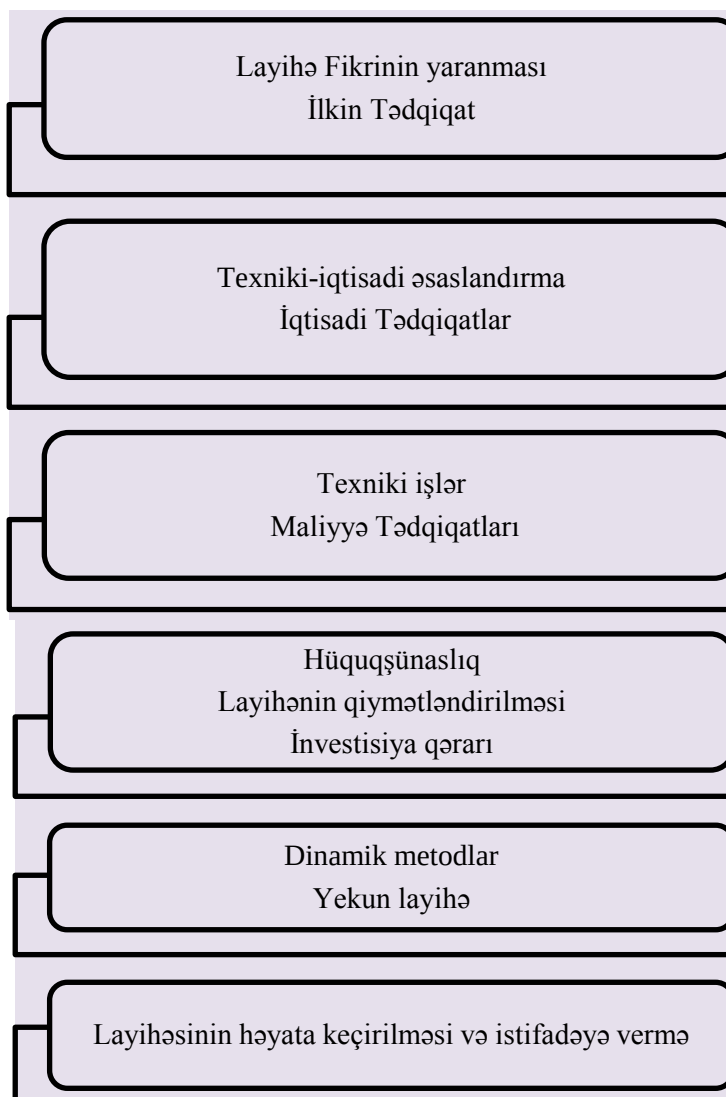
Tikinti təşkilatlarında layihənin maliyyələşdirilməsinin məqsədəuyğunluğunu bir iş planı şəklində təqdim etmək tövsiyə olunur. İnvestisiya layihəsi, kapital qoyuluşlarının həyata keçirilməsi və sonrakı ödənişləri və mənfəəti ilə əlaqəli bir plan və ya tədbirlər proqramıdır. Bir investisiya layihəsi hazırlamaq vəzifəsi, investisiya ilə əlaqədar məlumatlı bir qərar qəbul etmək üçün lazımi məlumatları hazırlamaqdır. Modelləşdirmə məqsədi ilə bir investisiya layihəsi zaman bazasında nəzərdən keçirilir və təhlil olunan dövr (tədqiqat üfqi) bir neçə bərabər aralığa, planlaşdırma fasilələrinə bölünür. İnvestisiya idarəsi dörd mərhələdən ibarətdir: tədqiqat, planlaşdırma və layihə hazırlanması; layihənin icrası; layihənin icrası zamanı nəzarət və tənzimləmə; layihənin sonunda əldə edilmiş nəticələrin qiymətləndirilməsi və təhlili. Planlaşdırma mərhələsindəki əsas prosedurlar bunlardır: investisiya fəaliyyətinin məqsəd və alt hədəflərinin formalaşdırılması, bazar araşdırması və mümkün layihələrin müəyyən-ləşdirilməsi, iqtisadi qiymətləndirmə, müxtəlif məhdudiyyətlər altında variantların sayılması, investisiya portfelinin formalaşdırılmasıdır [9, s.5-7].

Tikinti təşkilatlarında investisiya layihəsinin inkişaf mərhələləri.

Tikinti təşkilatlarında investisiya layihəsi bir investisiya prosesi tətbiq olunduğu andan iqtisadi cəhətdən ömrünün sonuna qədər hər cür texniki, iqtisadi-sosial şəraiti, ətraf mühiti, bunlarla əlaqəli dəyişənləri keyfiyyət, kəmiyyət baxımından təhlil və qiymətləndirmə davranışdır. Müəyyən bir istehsal mərhələsində yaradılan əlavə dəyər, əvvəllər yaradılmış istehsal dəyərini həmin mərhələdəki istehsal dəyərindən çıxmaqla tapılır. Yeni bir işə başlamağa yönəlmiş bir investisiya layihəsinin inkişaf prosesi ümumiyyətlə aşağıdakı mərhələlərdən ibarətdir. Bunlar:

Sxem 1.

İnvestisiya layihəsinin inkişaf mərhələləri

Mənbə: https://elar.urfu.ru/bitstream/10995/27977/1/tesliyk_ryma%D1%83nceva_2014.pdf

Sxemə əsasən deyə bilərik ki, layihənin inkişaf mərhələlərində ilkin olaraq, tədqiqat aparılır, iqtisadi və maliyyə araşdırmaları yerinə yetirilir. Sonra qiymətləndirilərək, yekuna gəlinir. Tikinti təşkilatlarında layihə fikirlərinin yaranmasına insanların qabiliyyətləri, maddi imkanları, təhsil vəziyyəti və bənzər amillər təsir göstərir. Layihələri qiymətləndirərkən, ilk növbədə, ehtiyac duyulan tikinti materiallarını təyin etmək üçün araşdırmalara, yəni bazar araşdırmalarına ehtiyac ola bilər. Tikinti təşkilatlarında layihə amillər nəzərə alınmaqla hazırlana bilər. Bundan əlavə, əvvəlcə tələb olunan məhsul tapılır və tədarük vəziyyətinə görə ehtiyac dərəcəsini araşdıraraq məhsula görə bir layihə hazırlana bilər.

Əvvəlcədən texniki-iqtisadi əsaslandırma, texniki-iqtisadi əsaslandırma olan layihə ideyasının və texniki-iqtisadi işin yaranmasıdır. Bu mərhələlərə nəzər salaq [2, s.4].

Cədvəl 1.

Keçid mərhələləri

Mərhələlər			
Bazar və obyekt tutumu	material girişləri	məsrəflər, fabrika, rəhbərlik və satış xərcləri	layihə maliyyələşdirilməsi
Tələb və bazar araşdırması	layihə mühəndisliyi	işçi qüvvəsi, layihənin icrası və maliyyə təhlili	istehsal xərcləri
Satış və marketing, istehsal cədvəli	bölgə və yer	investisiya xərcləri	kommersiya gəlirlilik məsələləri

Mənbə: https://elar.urfu.ru/bitstream/10995/27977/1/tesliyk_ryma%D1%83nceva_2014.pdf

Cədvəldən göründüyü kimi, qeyd edə bilərik ki, keçid mərhələləri bazar və obyekt tutumundan, tələb və bazar araşdırmasından ibarət olur. Tikinti təşkilatında investisiya layihəsinin mərhələləri aşağıdakı kimi sıralana bilər [8]:

- Layihə ideyasının müəyyənləşdirilməsi;
- İlk işlər (texniki-iqtisadi əsaslandırma);
- İnvestisiyanın qiymətləndirilməsi.

İlkin tədqiqat mərhələsi dedikdə, layihə ideyasının müəyyənləşdirilməsi mərhələsinin ilkin tədqiqat mərhələsinin izlənməsi başa düşülür. Bu mərhələdə uyğun investisiya sahələri arasında ilkin araşdırma aparılır. İlk öncə ərsəyə gətirilmiş məhsulun bazara çıxarılması üçün ilkin araşdırmalar aparmaq zəruridir. Tədqiqat işi düşüncə səviyyəsində bir layihə ideyasıdırsa, diqqətə layiq olduğu ortaya çıxsə, gerçək məqsədəuyğunluq, yəni iş başlayır [7, s.53-54].

Yekun layihə dedikdə layihə qəbul edildikdən sonra artıq son bir layihəyə çevrilmə başa düşülür. Təşkilatın hüquqi forması, tikiləcək strukturların dəqiq detalları texniki hesablamalar, alınacaq maşınların dəqiq gücü və xərcləri və s. layihə məsələləri vurğulayaraq tamamlanır. Layihənin (investisiya) tətbiqi dövründə investisiya fiziki olaraq reallaşır. Sifarişlər verilir, fiziki investisiyalar başlanır. Bina və digər obyektlərin inşası davam edərkən, hazır deyilsə, infrastruktur investisiyalar da tamamlanır. Sifariş edilmiş maşınların quraşdırılması da bu mərhələdədir. Sınaq istehsalı mərhələsində layihə həm pul, həm də vaxt tələb etdiyi üçün iştirak etməlidir. Avadanlıq və mexanizmlər normal olaraq zəmanətli istehsal gücünə malikdir. Bu qabiliyyət sınaq müddəti ərzində təsdiqlənməlidir. Normal fəaliyyətdən əvvəl bütün təcrübə dövrü layihəyə daxil edilməlidir. Biznes dövrü mərhələsi sınaq istehsal müddətindən sonrakı mərhələ, işləmə müddətidir. Bu dövrdə normal fəaliyyət və istehsal şirkəti planlandığı kimi davam etdirilir [7, s.7-8]. Beləliklə, qurulmuş iqtisadi vahid adı istehsal fəaliyyətinə başlayır. Araşdırmamıza görə, texniki-iqtisadi əsaslandırma üç iqtisadi, texniki və maliyyə araşdırmasında aparılmışdır. İnvestisiya nağd dəyərlərin obyekt mallarına çevrilməsini ifadə edir.

Y E K U N

Mərhələlərdən keçərkən layihənin ideyası yeni məlumatlarla zənginləşir. Beləliklə, hər bir mərhələ bir növ ara bitmədir: əldə edilən nəticələr layihənin məqsəduyğunluğunun təsdiqlənməsi kimi xidmət etməli və beləliklə, inkişafın növbəti mərhələsinə “keçid” olmalıdır. Birinci mərhələdə layihənin məqsəduyğunluğu marketing, istehsal, hüquqi və digər aspektlər baxımından qiymətləndirilir. Bunun üçün ilkin məlumat layihənin makroiqtisadi mühiti, məhsulların gözlənilən satış bazarı, texnologiyalar, vergi şərtləri və s. Birinci mərhələnin nəticəsi layihə ideyasının strukturlaşdırılmış təsviri və onun icrası üçün bir müddətdir [10, s.45-46].

Beləliklə, investisiya qərarının qəbulu problemi hadisələrin gözlənilən inkişafı planını, planın məzmunu və həyata keçirilməsinin ehtimal olunan nəticələrinin gözlənilən nəticəyə uyğunluğu baxımından qiymətləndirməkdir.

Elmi yeniliklər:

1. Əsaslı tikintidə investisiya prosesinin layihələşdirilməsinin mexanizmi aşkar edilmişdir;
2. Əsaslı tikintidə investisiya fəaliyyətinin dövlət tənzimlənməsi mexanizmi və onun nəzəri əsasları müəyyən edilmişdir;
3. İnvestisiya qanunvericiliyinin və investisiya siyasətinin tənzimləyici bazasının təkmilləşdirilməsi məsələləri araşdırılmışdır.

Ədəbiyyat siyahısı:

1. “Azərbaycanda investisiya fəaliyyəti haqqında” qanun/ Bakı, 1995.
2. Azərbaycan Respublikası Mülki Məcəlləsi/ Bakı, 2003.
3. Abdullayev A.A., Məmmədov İ.S. Azərbaycanda investisiya siyasəti. Azərbaycan iqtisadiyyatı yüksəliş yolunda (məqalələr toplusu) VI (XV) buraxılış.- Bakı: Elm, 2018, s. 492-503.
4. Eyniyev T., Qeybullayev Q., Məmmədov M. Tikintinin iqtisadiyyatı və idarəedilməsi. Bakı. Nurlan, 2011, 682 s.
5. Əliyev Q., R.Rzayev İnvestisiyanın maliyyələşdirilməsi və kreditləşdirilməsi. Bakı, “Elm” 2008, 412 s.
6. Əzizova G.A., Əhmədov M.Ə., Hüseyn A.C.. Dövlətin investisiya-innovasiya siyasəti. Bakı, “Elm”, 2012, 533 s.
7. Hüseynov T. H. Azərbaycanda investisiyalar. Bakı, 2014, 282 s.
8. İsayev S. Z., Sadiqov K. F.. İnvestisiya fəaliyyətinin hüquqi tənzimlənməsi. Bakı, 2011, 189 səh.
9. Paşayev T.N. İnvestisiya və müasir dövrdə Azərbaycan iqtisadiyyatının inkişafında onun rolu. Lənkəran 2017
10. Ковалев В.В. Инвестиции. Москва, 2005, 311 с.
11. <https://president.az/articles/21973/print>
12. Кузнецов В. Г. Инвестиции. Москва, 2012, 415 с.
13. <https://economy.gov.az/article/invest/21333>
14. https://elar.urfu.ru/bitstream/10995/27977/1/tesliyk_ryma%D1%83nceva_2014.pdf

*Эфендиева Нармин Ильхам кызы, докторант,
Бакинский Университет Бизнеса,
E-mail: narminafandi2020@gmail.com,
© Эфендиева Н.И., 2021*

ЭТАПЫ ПОДГОТОВКИ И УТВЕРЖДЕНИЯ ИНВЕСТИЦИОННОГО ПРОЕКТА В СТРОИТЕЛЬНЫХ ОРГАНИЗАЦИЯХ

Р Е З Ю М Е

Целью исследования - является выявление благоприятных способов систематизации инвестиций, изучение развития концептуальных аспектов инвестиционного процесса и связанных с ним показателей, выявление устойчивых принципов и характеристик путем демонстрации их дифференциации, систематическое выявление и оценка механизма государственного управления. регулирование инвестиций в капитальном строительстве.

Методология исследования - методологической основой исследования являются научные положения современных исследователей о тенденциях систематизации инвестиционного процесса, решения, распоряжения, программы Президента Азербайджанской Республики и Кабинета Министров по созданию инвестиционных условий.

Практическая значимость исследования - в исследовании выдвигается ряд предложений по совершенствованию действующего законодательства страны об инвестициях в строительство, которые могут быть применены при совершенствовании и пересмотре законодательства, а также при подготовке инвестиционных проектов в капитальном строительстве.

Результатами исследования - является выявление влияния механизма государственного регулирования инвестиционной деятельности в капитальном строительстве.

Оригинальность и научная новизна исследования - определен механизм государственной систематизации инвестиционного процесса в капитальном строительстве, выдвинуты предложения по развитию инвестиционного законодательства, правовых основ инвестиционного процесса.

Ключевые слова: инвестиции, строительство, организация, проект, развитие, законодательство, услуга, производство.

*Narmin Ilham Efendiyeva, Ph.D. Student,
Baku Business University,
E-mail: narminafandi2020@gmail.com,
© N.I. Efendiyeva, 2021*

STAGES OF PREPARATION AND APPROVAL OF THE INVESTMENT PROJECT IN CONSTRUCTION ORGANIZATIONS

A B S T R A C T

The purpose of the the research- is to identify favorable ways of systematization of investment, to study the development of conceptual aspects of the investment process and related indicators, to pick out stable principles and characteristics by showing their differentiation, to associate systematically and evaluate the mechanism of state regulation of investment in capital construction.

The methodology of the research - the methodological basis of the research is the scientific provisions of modern researchers on the trend of systematization of the investment process, decisions, orders, programs of the President of the Republic of Azerbaijan and the Cabinet of Ministers on the creation of investment conditions.

The practical importance of the research - the study puts forward a number of proposals to improve the country existing legislation on construction investment, which can be applied to the improvement and revision of legislation, as well as the preparation of investment projects in capital construction.

The results of the research - is to reveal the impact of the mechanism of state regulation of investment activity in capital construction.

The originality and scientific novelty of the research - the mechanism of state systematization of the investment process in capital construction has been defined; proposals have been put forward on the development of investment legislation, legal basis of the investment process.

Keywords: investment, construction, organization, project, development, legislation, service, production.

*Məqalə redaksiyaya daxil olmuşdur:
05.02.2021
Təkrar işləməyə göndərilmişdir:
15.02.2021
Çapa qəbul olunmuşdur: 24.02.2021*

*Дата поступления статьи в редак-
цию: 05.02.2021
Отправлено на повторную обра-
ботку: 15.02.2021
Принято к печати: 24.02.2021*

*The date of the admission of the article to
the editorial office: 05.02.2021
Send for reprocessing: 15.02.2021
Accepted for publication: 24.02.2021*